

De meest gestelde vragen over uw verantwoordelijkheid bij het uitwisselen van medicatiegegevens

In dit document zijn de meest gestelde vragen voor u bijeen gebracht. De antwoorden zijn gebaseerd op de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) en de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO). Mist u een antwoord op een vraag? Mail uw vraag dan naar LSPVraagbaak@knmp.nl

1. U heeft, met toestemming van uw patiënt, een dossier aangemeld bij het LSP. Voldoet u dan aan de verplichting om medicatiegegevens beschikbaar te stellen?

Ja, aan die verplichting voldoet u als u in uw regio afspraken heeft gemaakt om het LSP te gaan gebruiken. U bent niet verplicht om te verifiëren of een andere apotheek wel gegevens via het LSP opvraagt. Dat valt onder de haalplicht van een apotheek.

Als een apotheek u vraagt om de gegevens die u heeft aangemeld op het LSP toch te faxen, dan mag u dit verzoek niet weigeren. Wel kunt u die apotheek verzoeken ook gebruik te gaan maken van het LSP.

2. In het LSP zijn virtuele regionale schotten geplaatst. U verstrekt medicatie aan een patiënt die niet woonachtig is in uw regio. Bent u dan verplicht om de apotheek in de andere regio te informeren?

Nee, daar bent u niet toe verplicht. Als u medicatiegegevens met toestemming van de patiënt aanmeldt bij het LSP kan iedere apotheek die ook een behandelrelatie heeft met deze patiënt zien dat er gegevens zijn. Die apotheek kan, als deze nog geen toegang heeft tot uw LSP-regio, bij de betreffende regiobeheerder de toegang regelen. Tot die tijd zijn de gegevens voor deze apotheek niet opvraagbaar via het LSP. U kunt, als u dat in het belang acht van de patiënt, contact opnemen met de apotheker uit de andere regio.

3. U heeft nog niet iedere patiënt om toestemming kunnen vragen. Binnenkort gaat OZIS uit en kan de dienstapotheek in uw regio alleen via het LSP gegevens opvragen. Wat moet u doen zodat de dienstapotheek toch de medicatiegegevens kan opvragen?

U mag gegevens alleen mét toestemming van de patiënt beschikbaar stellen. De dienstapotheek kan dus geen medicatiegegevens opvragen van patiënten die daar nog geen toestemming voor hebben gegeven.

Maak daarom van het stellen van de toestemmingsvraag een vast onderdeel van het patiëntencontact, bijvoorbeeld bij aanvragen en van verwerken en herhaalrecept, inschrijven nieuwe patiënt, instructie hulpmiddelen, medicatiebeoordeling enz. U kunt ook aan uw dienstapotheek vragen om de toestemmingsvraag ook voor uw apotheek te stellen.

4. U krijgt een patiënt in de dienstapotheek en u kunt via het LSP geen medicatiegegevens opvragen. De openbare apotheek is gesloten. Mag u dan de medicatie verstrekken?

Ja, u mag dan medicatie verstrekken, maar u heeft een onderzoeksplicht. Het LSP of andere vormen van gegevensuitwisseling zijn daarbij ondersteunend maar kunnen en zullen nooit de onderzoeksplicht van de apotheker vervangen. Alleen al omdat werkelijk gebruik kan afwijken van de gegevens die via het LSP beschikbaar zijn. Of een patiënt heeft er bewust voor gekozen kiest om géén toestemming te geven aan een apotheek waardoor een onvolledig medicatie overzicht ontstaat. Kortom, een apotheek zal altijd moeten navragen bij de patiënt welke medicatie wordt gebruikt.

Daarnaast heeft de apotheker de verantwoordelijkheid om te bepalen of verantwoord afgeleverd kan worden. Als de apotheker hierover twijfelt, bijvoorbeeld omdat de patiënt niet in staat is duidelijke informatie te verstrekken of informatie strijdig is, dan mag de apotheker niet zonder meer afleveren.

De apotheker maakt de afweging tussen de ernst van de situatie, het spoedeisende karakter en de gezondheidsrisico's. De apotheker kan besluiten om het voorgeschreven geneesmiddel niet af te leveren als wordt vermoed dat gezondheidsschade kan ontstaan. Overleg met de voorschrijver is dan geboden.

5. Een patiënt geeft geen toestemming voor het beschikbaar stellen van gegevens. Wat nu?

U legt aan de patiënt, die kiest om geen toestemming te geven, de mogelijke risico's uit. Deze kunnen per patiënt verschillen; voor een polyfarmacie patiënt zal het belangrijker zijn dat in spoedsituaties de medicatiegegevens beschikbaar zijn dan voor een patiënt die alleen een huidcrème gebruikt. U kunt de patiënt adviseren om altijd een actueel medicatieoverzicht bij zich te hebben.

U mag een patiënt, waar u geen gegevens voor kunt opvragen, niet zomaar zorg weigeren. (Zie ook het antwoord op vraag 4)

6. De patiënt komt niet zelf naar de apotheek. Hoe vraagt u dan om toestemming? En, wat doet u als u die toestemming niet krijgt?

U kunt aan het medicijnzakje informatie toevoegen over de noodzaak en het belang van toestemming. En de patiënt vragen een formulier in te vullen of de toestemming via www.ikgeeftoestemming.nl te regelen. Met name dienstapotheken merken dat de patiënt achteraf geen toestemming geeft. U kunt de patiënt nog een herhaalverzoek sturen.

Ook kunt u afspreken dat de huisartsenpost, waar de patiënt wel zelf komt, ook de toestemming vraagt voor de dienstapotheek, de openbare apotheek en zelfs de huisarts. Dit is ook in het belang van de HAP zodat deze bij een volgende bezoek een zo volledig mogelijk overzicht van medische gegevens heeft. Zonder toestemming van de patiënt mag een dienstapotheek geen afleverbericht sturen aan de openbare apotheek.

7. Bent u als apotheker verantwoordelijk (en kunt u mogelijk zelfs aansprakelijk worden gesteld) als er medicatiegegevens niet elektronisch opvraagbaar zijn en er een calamiteit optreedt?

Het College Bescherming Persoonsgegevens (CPB) ziet erop toe dat alleen gegevens mogen worden uitgewisseld mét toestemming van de patiënt. Als geen toestemming is gevraagd en er wordt ook niet uitgewisseld, dan handelt u conform de Wbp.

Maak van het stellen van de toestemmingsvraag een vast onderdeel van uw dagelijkse praktijk. En maak afspraken met andere zorgaanbieders om voor elkaar de toestemmingsvraag te stellen.

Als de apotheker het middel aflevert terwijl dit niet verantwoord is vanwege niet bij hem bekende interacties of onverenigbaarheden, of omdat de apotheker niet voldaan heeft aan zijn onderzoeksplicht, dan kan de apotheker verantwoordelijk zijn voor de eventuele schade van de patiënt. De apotheker beoordeelt of hij het voorgeschreven medicijn verantwoord ter hand kan stellen zonder dat de gegevens van de patiënt aanwezig zijn. Soms kan dat heel goed zonder dat het medicatiegebruik van de patiënt bekend is, vaak zijn die gegevens onmisbaar. (Zie ook het antwoord bij vraag 4)

8. Geldt het vragen van toestemming alleen voor uitwisseling via het LSP?

Nee, de toestemming van de patiënt is voor elke vorm van uitwisselen van medicatiegegevens noodzakelijk, zowel elektronisch als via fax of telefoon.

9. Moet een andere zorgaanbieder, bijvoorbeeld een ziekenhuis, aantonen met toestemming van een patiënt gegevens op te vragen?

Nee, het (schriftelijk) aantonen van de toestemming om gegevens op te vragen, is niet nodig. De aan de 'opvrager' verleende toestemming moet aannemelijk zijn.

U mag dus de toestemming van de patiënt voor het opvragen niet als voorwaarde stellen voor het verstrekken van gegevens. Tenzij u meent dat er sprake is van misbruik.

Heeft de patiënt u (nog) geen toestemming verleend om gegevens te delen vanuit uw apotheek met andere zorgaanbieders? Dan mag u een andere zorgaanbieder geen gegevens sturen.